

Howard Rheingold
en Eric Kluitenberg

Welbewust afhaken

Over de vorming van tegenmacht van binnenuit het panopticum

In dit artikel roepen mediadeskundigen Howard Rheingold en Eric Kluitenberg op om na te denken over de vraag of onkritische ‘connectiviteit’ – de drang om alles aan alles en iedereen aan iedereen

te koppelen door middel van elektronische media – wel zo’n geweldig idee is. Om de gedachten te prikkelen stellen de auteurs hier een mogelijk alternatief voor: de methode van het ‘welbewust afhaken’, of beter gezegd de ‘kunst van de selectieve disconnectiviteit’.

Ik heb tientallen jaren besteed aan het observeren en toepassen van participatiemedia – van cognitief gereedschap tot virtuele gemeenschappen en smart mobs – maar zou nu willen opperen dat in de toekomst wellicht afhaken, ofwel jezelf loskoppelen, een belangrijk recht en een belangrijke filosofie, beslissing, techniek en politieke daad zou kunnen worden.

Howard Rheingold

Bij mijn betrokkenheid bij nieuwe mediakunst en tactische media-initiatieven zoals Next 5 Minutes heb ik altijd de nadruk gelegd op het recht om aangesloten te zijn en toegang te krijgen tot internet e.d. De enige praktische vorm van verzet waar ikzelf op kan bogen is dat ik vooralsnog geen mobiele telefoon bezit – dit in tegenstelling tot de meeste andere mensen die dingen organiseren in het culturele, sociale en politieke veld. En het voorkomt zo enorm veel sociale druk (...)

Eric Kluitenberg

Misschien moet de methode om specifieke tijden, ruimten en situaties in ons leven welbewust los te maken van technische mediatie, worden beschouwd als een praktische vorm van verzet – een wilsdaad van een individu met als doel controle te krijgen over de media in zijn of haar leven. Het is niet zeker of het mogelijk of wenselijk is om over te gaan tot het verstoren van de menselijke communicatie met technische middelen, juist nu deze binnen het bereik van het merendeel van de wereldbevolking zijn gekomen. Anders dan anderen, menen wij niet dat technologie alleen maar, vooral of onvermijdelijk een gevaarlijk gif is. Er bestaat een risico de kwalijke kanten van de

techniek in de technische middelen zelf te lokaliseren, in plaats van in de manier waarop deze door mensen worden gebruikt. Als we de verantwoordelijkheid afwijzen voor de wijze waarop we onze creatieve middelen gebruiken, kunnen we daarmee een deel van onze macht over deze productiemiddelen verliezen. Wij zijn er daarentegen steeds meer van overtuigd dat we de neiging moeten weerstaan om ons al te zeer aan te passen aan onze media, ook als creatieve werkers. Misschien loont het de moeite om methoden en technieken, argumenten en gelegenheden te scheppen om ervoor te kunnen kiezen om af te haken – en zelf de waarde van dat loskoppelen te bepalen – als reactie op het web van info-tech waarmee we evenzeer ons actiebereik uitbreiden als onszelf inperken.

Het vermogen en de vrijheid om af te koppelen zou zeer wel nodig kunnen zijn om te voorkomen dat de bedwelming door de techniek omslaat in een vergiftiging: het lijkt effectiever en humaner om de gevaren van de techniek te weerstaan door goed na te denken, dan door verboden, regels, revoluties of vangrails. Je kunt beter intellectuele energie gebruiken dan fossiele brandstoffen, beter denkwerk inzetten dan bureaucratie en beter een grotere bewustwording uitlokken dan een conflict. Voor welbewust afhaken is geen verandering van bovenaf nodig in grootschalige instellingen, en evenmin hoeft er reeds bestaande infrastructuur voor op de schop te worden genomen. Het enige wat ervoor nodig is, is dat er voldoende mensen een beslissing nemen en zich daaraan houden.

Het is op zich geen nieuw idee om weerstand te bieden aan de druk om ons aan te passen aan onze technische middelen. Maar noch Lewis Mumford, die de ‘megamachine’ terugvoerde op de piramidebouwende potentaten uit de eerste landbouwrijken,¹ noch Jacques Ellul, die begin jaren vijftig al waarschuwde voor de verleidelijke mechanisering van de mensheid via ‘la technique’, in een tijd toen er nog amper tien computers in de wereld bestonden,² noch zelfs William Irwin Thompson, die mij (HR) begin jaren negentig aan de schandpaal nagelde als promotor van de demon van de stompzinnige mechanisering,³ konden de complexe strijd voorzien waarin wij inmiddels terecht zijn gekomen: dezelfde vrijheidstechnieken die de democratie mogelijk maken, zijn ook de beheersingstechnieken die het fascisme ruim baan bieden.

De vragen die Mumford en Ellul opwierpen gingen niet over een mystieke menselijke essentie die bedreigd wordt door de drang van onze soort om gereedschap te maken – zij poogden integendeel het risico aan de orde te stellen dat wij onze autonomie zouden kunnen verliezen, het fundament van de vrijheid. Vrijheid is een politiek begrip dat geconstrueerd dient te worden door een geletterde populatie, een aan de Gutenberg-era gebonden uitdrukking van collectief

gedrag dat het bereik waarbinnen individuen macht hebben over hun eigen leven heeft vergroot.⁴ Autonomie, ofwel het brede bereik van activiteiten waarover het individu althans in theorie keuzen kan maken, is een fundamenteel recht. Door het gebruik van een gereedschap of medium verwerven we een betere gezondheid en meer rijkdom, amusement en mondigheid, maar de vraag is tegelijk: hoe hebben we door dat gebruik het bereik van de keuzes die we kunnen maken ingeperkt of uitgebreid?

De matrijs voor verandering voor de mondiale cultuur van de eenentwintigste eeuw is de technisch bemiddelde verbondenheid ofwel ‘connectiviteit’ tussen mensen, data, media, producten, processen, plekken en apparaten – een ontwikkeling die in de negentiende eeuw is ingezet en die zich in de loop van de twintigste eeuw heeft versneld. De huidige technieken die deze groeiende ‘hyperconnectiviteit’ mogelijk maken zijn: microchips, personal computers, het internet, mobiele telefoons, streepjescodes, videocamera’s en RFID-tags. Sociale en economische verschijnselen als just-in-time productieprocessen, virtuele gemeenschappen, online outsourcen, smart mobs, supply chain management, bewaking, collectieve kennisontwikkeling zijn stuk voor stuk socio-economische activiteiten van mensen die vóór de komst van connectieve technieken onmogelijk waren.⁵ De technieken

4. Yochai Benkler, *The Wealth of Networks: How Social Production Transforms Markets and Freedom* (New Haven: Yale University Press, 2006). <http://www.benkler.org/wealth_of_networks/index.php?title=Main_Page>

1. Lewis Mumford, *The Myth of the Machine: Technics and Human Development* (New York: Harcourt, Brace, Jovanovich, 1971).

2. Jacques Ellul, *The Technological Society* (vertaling John Wilkinson), (New York: Knopf, 1964).

3. William Irwin Thompson, *The Americanization of Nature: The Everyday Acts and Outrageous Evolution of Economic Life* (New York: Doubleday, 1991).

5. Howard Rheingold, *Smart Mobs: The Next Social Revolution* (Cambridge/Mass.: Perseus, 2002).

die onze mogelijkheden vergroten, hebben alle aandacht gekregen sedert eind negentiende eeuw de wereld werd bekabeld voor het ‘victoriaanse internet’,⁶ maar tot eind twintigste eeuw is er minder aandacht opgebracht voor de sociale reacties van een bevolking die opeens tot communicatie in staat wordt gesteld. Nog treffender is het wellicht dat Manuel Castells duidelijk maakte dat wij niet in een informatiemaatschappij leven, maar in een netwerkmaatschappij:⁷ informatiemaatschappijen vinden we bij de Foeniciërs in de tijd dat het alfabet werd uitgevonden of bij Europeanen na Gutenberg; mensen zijn van nature sociale netwerkbouwers – waarschijnlijk konden onze aapachtige voorouders overleven en opbloeien in een vijandige omgeving doordat ze zich gezamenlijk verdedigden en samen voedsel vergaarden.⁸

Maar er bestaan natuurlijke grenzen aan het aantal personen dat met elkaar kan netwerken, dat georganiseerd kan worden, aan het gebied waarover ze zich kunnen verspreiden en aan de snelheid waarmee dat gebeurt. Het belang van het wereldomspannende technische netwerk is nu precies dat het de ideeënvorming en socialisatie kan verbreden, verdiepen en

6. Tom Standage, *The Victorian Internet* (New York: Berkley, 1999).

7. Manuel Castells, ‘Why Networks Matter,’ in: Helen McCarthy, Paul Miller, Paul Skidmore (red.), *Network Logic: Who Governs in an Interconnected World?* (Londen: Demos, 2004). <http://www.demos.co.uk/networklogic17castells_pdf_media_public.asp>

8. Robert Boyd, Joseph Henrich, Peter Richerson, ‘Cultural Evolution of Human Cooperation: Summaries and Findings’ in: Peter Hammerstein (red.), *Genetic and Cultural Evolution of Cooperation* (Cambridge/Mass., MIT Press en Dahlem University Press, 2003).

9. Adam Greenfield, *Everyware: The Dawning Age of Ubiquitous Computing* (New York: New Riders Press, 2006).

versterken: de telefoon, het internet, de digitale computer vormen tezamen een krachtige, goedkope en hoogst flexibele, wereldomspannende versterker van het menselijk vermogen om sociale netwerken te vormen. De vraag die we ons moeten stellen in deze tijd van turbulente sociale verandering is of ons gebruik van connectiviteit onze autonomie vergroot of verkleint.

Paradox

Er valt een paradoxale invloed op de autonomie te bespeuren – zowel individuele apparaten zoals de pc, als het samengevoegde netwerk van het internet bieden de mens meer keuzemogelijkheden. Maar de technieken van de connectiviteit zijn niet stil blijven staan. Eerst zat het netwerk vastgeklonken aan het bureaublad, daarna ontdeed het zich van zijn klusters en koloniseerde de jas- en broekzakken van miljarden mensen, en binnenkort springt het uit de zichtbare wereld en de beheersing door individuen, wanneer biljoenen smartifacts de fysieke wereld gaan infiltreren.⁹ De technieken die alom culturele en politieke zelforganisatie mogelijk maken, vormen ook de basis van ongehoorde mogelijkheden tot bewaking en controle – niet alleen door de staat, maar ook door spammers, stalkers en lieden die alleen maar nieuwsgierig zijn. Niemand dacht serieus na over spams en virussen in de tijd dat het internet begon te groeien, en maar weinigen voorzagen dat de eerste webcam (gericht op een koffiepote

in een lab in Cambridge in Engeland) een wereldomspannend, grootschalig gekoppeld CCTV-web van spionage-camera's zou voortbrengen. Hoeveel informatie over individuele datasporen, achtergelaten via brugtolpoortjes, creditcards, RFID-tags of CCTV-camera's, wordt er vastgelegd, gecompileerd en doorgespit? Wie ontwerpt deze schakeltechnieken en neemt beslissingen over hun impliciete functionaliteit, dus de dingen die ze mogelijk en onmogelijk maken? Wie beheert de technieken en de effecten die ze veroorzaken? Wie bepaalt met welk doel deze schakeltechnieken worden ingezet en waarvoor ze precies worden gebruikt – of om specifiek te zijn: voor wie leveren deze technieken meer vrijheid op, en op wat voor manier zullen ze worden ingezet om nog grondiger onderzoek naar en nog grotere controle over onze bewegingen en gedragingen te krijgen?

Als we het antwoord wisten op deze vragen, en dat antwoord zou ons niet bevallen, wat kunnen we er dan aan doen? In een wereld waarin haast niemand is aangesloten, is connectiviteit een privilege (de zogeheten 'digital divide'). In een wereld van continue connectiviteit zou deze verhouding wel eens andersom kunnen liggen en bestaat het ware privilege hieruit, dat je je af en toe kunt terugtrekken en de verbinding kunt verbreken – om een plek te vinden waar je gevrijwaard bent van de eeuwige druk om te communiceren, te verbinden, detecteerbaar te zijn. Zou het vermogen om je terug te trekken niet als universeel grondrecht moeten worden vastgelegd in een maatschappij die steeds meer gebaseerd is op

connectiviteit, real-time communicatie en opspoorbaarheid? Of anders gezegd: in een netwerkmaatschappij moet het recht om af te haken worden erkend als fundamenteel mensenrecht, dat even belangrijk is voor ons geestelijk en lichamelijk welbevinden als de erkende rechten op voedsel, water, lichamelijk integriteit en vrijwaring van politieke onderdrukking.

Zonder dit recht om je terug te trekken en los te koppelen wordt de netwerkmaatschappij daadwerkelijk de elektronische gevangenis van het type waarover Gilles Deleuze mijmert in zijn 'Postscript on the Societies of Control', een maatschappij waarin alles en iedereen voortdurend en in real-time in de gaten wordt gehouden.¹⁰ In zo'n maatschappij kan er geen vrijheid bestaan – in de zin van een geestesgesteldheid die min of meer vrij is van externe pressie – en daarom komt er bar weinig terecht van veel van de beweringen over het emancipatoire effect van de komst van netwerktechnieken en van een op netwerken gebaseerde sociale logica. Michel Foucaults begrip van het panopticon is te algemeen om bruikbaar te zijn bij het doorgronden van alles wat hierbij op het spel staat en bij het vinden van een effectief tegengif. Het is niet de vraag of we al dan niet in de gaten worden gehouden. Dat is allang een fait accompli, of we dat nu leuk vinden of niet. De vraag is eerder of we procedures, methoden, mogelijkheden en ruimten voor 'selectieve connectiviteit' kunnen ontwikkelen, waardoor het in de praktijk mogelijk wordt om ervoor

10. Gilles Deleuze, 'Postscript on the Societies of Control', in: *October* 59 (Cambridge/Mass., MIT Press, 1992), pp. 3-7.

te kiezen ons van tijd tot tijd en hier of daar los te maken uit de elektronische controle-matrijs.

Politiek gesproken is het mensenrecht dat wij hier voorstellen geen intrinsiek linkse of rechtse kwestie – het is eerder een kwestie van eenentwintigste-eeuwse democratie. Alleen als mensen vrij zijn en iets te kiezen hebben, zijn de keuzes die ze maken werkelijk democratisch. Het recht om je uit het publieke leven terug te trekken in het privé domein, dat heilig is, vormt de grondslag van de democratische ervaring – de afgeslotenheid van het private maakt van de openbaarheid een andere rol die je kunt spelen. Maar die mogelijkheid je van de wereld af te sluiten is nu juist wat er op het spel staat in de, van apparaten vergeven, met communicatie en informatie verzadigde netwerkmaatschappij die maar door- en doorgaat.

We beweren niet het definitieve antwoord te hebben op de vraag hoe we een technisch regime rond disconnectiviteit moeten opbouwen. We maken liever eerst een lijst van voorbeelden in de goede richting, om daarna inductief verder te gaan. Als iemand de voorlopige lijst die we hebben samengesteld op een wiki wil zetten, dan zou dat een prachtige manier zijn om voort te bouwen op deze eerste stap. Wat hieronder volgt is een verzameling anekdotes en tools rond de kunst en wetenschap van de selectieve disconnectiviteit.

Projectbeschrijvingen uit de kunst en wetenschap van de selectieve 'disconnectiviteit'

☺ *unconnected*

Steve Cisler bezoekt mensen en organisaties die niet op internet zitten. Cisler is bibliothecaris en consultant op het gebied van telecommunicatie-technologie.

HR: "In 1985 kwam ik hem voor het eerst online tegen, toen hij als een van de eerste bibliothecarissen de Well gebruikte. Later organiseerde hij als bibliothecaris bij Apple, Computer, bijeenkomsten rond de groeiende *community networking*-beweging en was hij betrokken bij de lobby die leidde tot de Wi-Fi-standaard. Hij heeft veel ervaring met het gebruik van internet-technieken in de context van publieke informatievoorziening, zoals via bibliotheken, maar hij heeft ook met vele basisgroepen gewerkt om een manier te vinden om netwerktechnologie in te zetten in hun eigen, lokale context, aangepast aan hun specifieke wensen."

Een paar jaar geleden poogde Steve in contact te komen met mensen in de vs die om wat voor reden dan ook niet waren aangesloten op internet. Een aantal van deze mensen was nooit online geweest, anderen waren om economische redenen afgehaakt en weer anderen gingen of bleven bewust offline. Steve's blog bevat reisverhalen, interviews, indrukken en wat foto's van de lange tocht die hij gemaakt heeft om met deze 'niet-aangeslotenen' te praten.

EK: "Toen hij die tocht maakte, was hij een jaar lang offline. Ik had lange tijd, met enige onderbrekingen, online

contact met hem gehad en heb dat momenteel opnieuw, maar in die tussenfase verdween hij compleet uit mijn leven, al ontving hij op zijn huisadres wel brieven – een merkwaardige ervaring.”

(<http://tingilinde.typepad.com/unconnected>)

☺ *BuBL-Space*

Even genoeg van de dagelijkse mobiel-tjessoap? Omgeef jezelf met een rustgevende ruimte. Druk gewoon op je zakformaat BuBL-toestel. Blaas een bel van stilte om je heen. Je voelt je er prettig afgezonderd in, zelfs op een drukke plek. Laat alle telefoonsignalen in een straal van drie meter om je heen verdampen. Geniet van de stilte. Maak je allereigenste BuBL-ruimte. Zo illegaal als de pest, maar iedereen snapt meteen wat er zo prettig aan is.

BuBL-Space is een project van Arthur Elsenaar en Taco Stolk, beiden Nederlanders. Zij maakten deze zakformaat anti-gsm met batterijvoeding, die in een straal van ongeveer drie meter alle draadloze signalen (inclusief Wi-Fi) onderdrukt. Het apparaatje zendt witte ruis uit op de betreffende frequentiebanden – en een mobiele telefoon of andere draadloos toestel interpreteert dat als ‘geen signaal’ en gaat uit – reuze handig in het openbaar vervoer! Een van de redenen dat het illegaal is, is dat dit apparaatje ook levensbelangrijke communicatie onderdrukt (politie, ambulance, brandweer, praatpalen e.d.).

☺ *The Privacy Card*

The Privacy Card was een actie waarbij de grootste klantenpas in Duitsland op

elegante wijze werd gehackt. De site van de Duitse kunstenaar Rena Tangens waarop deze gebeurtenis wordt gepresenteerd, biedt informatie en maakt verzet weer iets grappigs, maar bevat ook het huidige prototype van een game over datavergaring en privacy. Deze anti-pas werkte wel degelijk – en doet dat nog altijd. Je kunt er je bonusreductie mee binnenhalen zonder dat je gegevens worden geregistreerd. (<http://www.foebud.org/fruehere-projekte/privacycard>)

☺ *i-See*

‘Now More Than Ever’

Institute for Applied Autonomy (vs)

iSee is een webapplicatie waarmee de locaties van bewakingscamera’s in steden in kaart kunnen worden gebracht. De gebruikers van iSee kunnen routes door de stad vinden die deze camera’s mijden (‘route met de minste bewaking’), waardoor ze door hun stad kunnen wandelen zonder bang te hoeven zijn dat ze door onofficiële beveiligingscamera’s ‘op tape worden gezet’.

Bekijk vooral de video’s op hun site – erg vermakelijk en leerzaam! Ook mooi aan dit project is dat ze deze dienst op draagbare apparaatjes hebben gezet, zodat de gebruikers daarvan de meest recente route met de minste bewaking kunnen oproepen, ter plekke kunnen bijwerken en de nieuwe kaart kunnen doorgeven aan andere gebruikers.

Dit project is onder meer in Amsterdam geïmplementeerd – met een speciale cam-spot-actie in de openbare ruimte, onder de noemer ‘Spot the cam’. Voor het huwelijk van de kroon-

prins van Nederland is er een imposante hoeveelheid draaibare camera’s met afstandsbediening geplaatst op de daken van gebouwen langs de route van de huwelijksstoet. Er was beloofd dat deze camera’s na de bruiloft zouden worden verwijderd, maar dat is natuurlijk nooit gebeurd. Weken later kon je ze nog altijd vrolijk zien meedraaien met willekeurige passanten – de cam-spot-actie was bedoeld om te laten zien dat men zich niet aan de belofte had gehouden. (<http://www.appliedautonomy.com/isee.html>, website in het Nederlands: <http://www.spotthecam.nl/index.html>)

☺ *Phonebashing*

Dit is activistisch straattheater, opgevoerd in de tijd dat mobiele telefoons de openbare ruimte in Londen net begonnen te vervuilen – twee mannen in grote mobiele-telefoonpakken smijten letterlijk mobieltjes van anderen stuk op straat, zelfs in een café – je gelooft je ogen niet! Grappig en subversief/agressief – korrelige maar geweldige video’s! (<http://www.phonebashing.com/>)

☺ *Internet Privacy Switch*

Janos Sugar/Media Research Foundation, Boedapest

Een projectvoorstel van Janos Sugar, een conceptueel mediakunstenaar uit Boedapest in Hongarije, medeoprichter van de Media Research Foundation. Hij werkte in Boedapest een aantal jaren samen met Geert Lovink. Als reactie op een discussie over disconnectiviteit een paar jaar geleden kwam hij op de proppen met de ‘internet privacy schakelaar’, briljant in zijn eenvoud, het is

een knop waarmee je internet uit kunt zetten – op de knop staat aan weerszijden van de schakelaar het woord ‘line’: als je de knop ‘on’ zet staat er ‘online’ en als je hem uitschakelt staat er ‘offline’.

János Sugár - International Corporation of Lost Structures:

<http://www.icols.org/pages/MainFrame.html>

Media Research Foundation, Boedapest:

<http://www.mrf.hu>

☺ *TV Turnoff Week*

Adbusters/Media Foundation

“We hebben altijd geweten dat er meer op het spel staat dan mensen van hun luie bank te halen: in de TV Turnoff Week (een week zonder tv) gaat het om de weigering je nog langer te laten overspoelen met ongewenste reclameboodschappen. De afwijzing van de mediaconcentratie die ontketend is. En de ondermijning van de zwaar vervormde weergave van de wereld die we dagelijks op het scherm zien langskomen. Vandaar dat de TV Turnoff Week in de ongeveer vijftien jaar sinds Adbusters haar introduceerde zo’n denderend succes is geworden – zo’n groot succes zelfs dat er nu letterlijk tientallen groepen zijn die er zich voor inzetten de tv een week lang uit te laten – wereldwijd zijn er groepen die op lokaal niveau werken, op school, in universiteiten, winkelcentra en publieke ruimten.”

Dit is een ‘klassieker’ van de disconnectiviteit en een belangrijke campagne. Het draait weliswaar om een oud medium (televisie), maar het is helemaal

in de sfeer van de disconnectiviteit.
(<http://www.adbusters.org/metapsycho/tvturnoff/>)

Informatie en projecten rond RFID

☞ *De anti-RFID portefeuille*

Nu er steeds meer apparaten met RFID komen, met alle zorgen om de privacy vandien, leek het tijd voor een portefeuille met anti-RFID duct tape. Je kunt op allerlei manieren voorkomen dat radio frequentie ID-tags hun signaal uit apparaten verbreiden. Nu rijbewijzen, creditcards en zelfs cash geld steeds vaker RFID-tags bevatten, lijkt het tijd om een beschermende portefeuille te gaan maken.

(<http://www.rpi-polymath.com/ducttape/RFIDWallet.php>)

☞ *anti-RFID zakken in kleding*

Nu RFID-tags overal beginnen op te duiken, kun je je afvragen hoe je er als consument aan kunt ontkomen. Een simpele manier om de techniek te ondermijnen is een zelfgemaakte kooi van Faraday rond je RFID-tags te plaatsen. Dit project beschrijft hoe je zonder veel problemen een zak uit je spijkerbroek kunt halen en deze kunt vervangen met een katoenachtige stof waar genoeg geleidend materiaal in zit om de meeste RFID-tag-frequenties te blokkeren.

(<http://www.electric-clothing.com/rfid-pocket.html>)

☞ *Tag Zapper*

De Tag Zapper (tm) is ontwikkeld als lichtgewicht, handzaam apparaat voor het deactiveren van RFID-zendertjes.

Doel is te voldoen aan de vraag van consumenten naar een middel om hun privacy te beschermen.

(<http://www.tagzapper.com/>)

☞ *RFIDwasher*

“Laat RFID-tags en -chips geen inbreuk maken op je recht op privacy – neem een RFIDwasher.”

‘RFIDwasher’ en ‘Be Free of RFID’ zijn geregistreerde merknamen van Orthic Limited. “Onze gepatenteerde RFID-producten maken het u mogelijk RFID-tags op te sporen en ze DEFINITIEF te VERNIETIGEN!”

(<http://www.rfidwasher.com/>)

☞ *Chris Oakley's korte film The Catalogue*

“Laat hun blik op ons uitkristalliseren.’ *The Catalogue* onderzoekt hoe mensen worden gecodeerd ten bate van grote bedrijven en instellingen. Door de manipulatie van filmbeelden die zijn opgenomen in de winkelsfeer, plaatst de film de kijker in de positie van een ongrijpbaar en emotioneel bureau dat mensen observeert als een verzameling eenheden waarvan de waarde wordt bepaald door hun koopkracht en hun te verwachten koopgedrag.”

Een verbluffende korte film van 5 minuten en 30 seconden uit 2004 die een beeld van de nabije toekomst schetst waarin RFID-tagging en compleet transparante databases aan elkaar geschakeld worden om onmiddellijk een profiel van mensen te kunnen samenstellen.

(<http://www.cinematicfilm.com/the%20catalogue.html>)

☞ *Reader voor een RFID-workshop*

Een verzameling projecten, theorie en kritiek op RFID.

Een groeiend aantal logistiekbedrijven zien de voordelen en mogelijkheden van RFID bij het beheren van grote hoeveelheden voorwerpen. Maar zijn er nog andere toepassingsmogelijkheden voor deze techniek, buiten het domein van de logistiek? Hoe kan deze techniek de maatschappij en de interactie tussen personen verbeteren en/of veranderen? Hoe verandert RFID het idee van informatie en van informatienetwerken zoals wij die momenteel kennen? Deze reader brengt een aantal artikelen bijeen over de technische en filosofische kanten van RFID.

(<http://www.mediamatic.net/article-9691-en.html>)